Bezlesí, zejména lokality udržované vojenskou činností, je v Boleticích ohroženým typem prostředí. Pokračování stávajícího stavu zaručuje ochranu před zvýšeným vstupem živin. V důsledku toho se zpomaluje zarůstání ploch keři a dřevinami, na kterých žijí cenné organismy vázané na bezlesí. Pokud by došlo k ukončení vojenské činnosti a tyto plochy byly převedeny do režimu běžného hospodaření, bylo by nutné zajistit každoroční péči o lokality. Jestliže se to nepodaří, cenné organismy vázané na bezlesí mohou vymizet během několika let. K ochraně stanovišť těchto druhů se přitom náš stát zavázal implementací soustavy Natura 2000 do naší legislativy.
Od července 2006 jsou otevřeny některé okrajové části vojenského újezdu pro tzv. měkkou turistiku. Návštěvníci se tak mohou seznámit s místní unikátní přírodou. Snad i tento krok přispěje k jejímu zachování do budoucna.

Česká společnost ornitologická (ČSO) je dobrovolné zájmové sdružení profesionálů i amatérů, zabývajících se ochranou a výzkumem ptáků, zájemců o pozorování ptactva a milovníků přírody. Působí od roku 1926 na území České republiky. ČSO realizuje vlastní i mezinárodní projekty výzkumu a ochrany ptáků a jejich prostředí, popularizuje a propaguje ochranu ptáků, pořádá akce pro své členy i nejširší veřejnost. ČSO připravila odborný návrh ptačích oblastí. V ČR zastupuje mezinárodní organizaci BirdLife International.
Více informací získáte na www.birdlife.cz nebo na tel.: +420 274 866 700.

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí je občanské sdružení, které vzniklo v roce 1991. Nabízí pomocnou ruku lidem k ochraně prostředí pro život. Vstupuje do správních řízení týkajících se přírody a krajiny. Prosazuje trvale udržitelnou energetiku s obnovitelnými zdroji. Vydává informační materiály a pořádá různé osvětově výchovné akce. Podílí se na údržbě NPR Brouskův mlýn. Calla je členem Sítě ekologických poraden ČR (STEP) a Krajské sítě environmentálních center v jižních Čechách (KRASEC).
Více informací získáte na www.calla.cz nebo na tel. +420 387 310 166.

© Sdružení Calla a Česká společnost ornitologická, Praha 2006
Autoři textu: Klára Řehounková, Václav Zámečník • Odborné podklady: Vít Grulich, Bohuslav Kloubec
Fotografie na titulní a zadní straně obálky: Jan Ševčík (letecký snímek Ptačí oblasti Boletice), Bohuslav Kloubec (vojenská střelnice s porosty keřů) • Fotografie: Bohuslav Kloubec, Alena Vydrová, Jiří Řehounek, Josef Hlásek, Lubomír Hlásek, Petr Bürger, Jan Rys • Mapové podklady: Agentura ochrany přírody a krajiny – Zdeněk Kučera, Klub českých turistů • Příprava do tisku: Klára Řehounková a Václav Zámečník • Sazba: Vladimír Vyskočil – KORŠACH • Tisk: Glos Semily • Náklad: 5000 výtisků
Vydání brožury finančně podpořili Vogelbescherming Nederland, Vojenské lesy a statky ČR, s. p., Evropské společenství a EU-program Transition Facility. ES není zodpovědné za uvedené informace ani za jejich použití.

ČSO · CALLA · NATURA 2000 · BirdLife INTERNATIONAL · VLS VOJENSKÉ LESY A STATKY ČR · Vogelbescherming NEDERLAND

BEZLESÍ BOLETIC

Vojenský újezd Boletice patří mezi nejzachovalejší oblasti v České republice. Rozsáhlé lesní celky doplňují plochy bezlesí, které vznikaly zemědělskou a v posledních letech také vojenskou činností člověka. Toto pestré prostředí vytváří podmínky pro organismy žijící v lesních i nelesních ekosystémech.

Původně bylo téměř celé území Boletic zalesněné. První větší odlesněné plochy zde člověk vytvořil v prehistorické době. Díky tomu postupně vznikaly pastviny, louky i pole. Po druhé světové válce se musela většina místních obyvatel vystěhovat a v roce 1950 byl zřízen vojenský újezd. Významná část nelesních ploch se také zachovala a dále utvářela díky vojenské činnosti. Na části území se zachovala zemědělská činnost, kterou zajišťují Vojenské lesy a statky ČR s. p. Jen asi 7,5 % území lze obhospodařovat jako louky, ale z této rozlohy se skutečně využívá jen část. Většina vlhkých luk leží už dlouho ladem.
Ptačí oblast Boletice byla vyhlášena pro 5 druhů. Nelesní prostředí z nich upřednostňují skřivan lesní (*Lullula arborea*) a zejména chřástal polní (*Crex crex*). Na bezlesí jsou také vázány některé druhy rostlin, např. hořeček český (*Gentianella bohemica*), který je chráněn v rámci navržené Evropsky významné lokality Polná.

Typy bezlesí

Louky a pastviny

Na území vojenského prostoru se vyskytuje celá řada různých typů luk od suchých až po velmi vlhké. Roste na nich mnoho druhů vzácných a chráněných rostlin. Na suchých loukách se můžeme setkat např. s hořcem křížatým nebo hořečkem českým, pro vlhké louky je typický kosatec sibiřský nebo orchideje prstnatec májový a prstnatec Fuchsův. Na vlhkých místech žijí modrásek bahenní a modrásek očkovaný. Jejich housenky se nejprve živí na rostlině krvavci totenu a svůj vývoj dokončují v mraveništích. Tyto louky jsou také významné pro ohroženého chřástala polního.

Rašelinné louky jihovýchodně od bývalé osady Ondřejov

Velmi zajímavým typem vlhkých luk jsou rašelinné louky, které jsou domovem několika ptačích druhů, např. bekasiny otavní a tetřívka obecného, které chrání česká i evropská legislativa. Tyto louky jsou nejkrásnější na jaře, kdy se na nich objeví tisíce květů suchopýru úzkolistého s nápadným bílým chmýřím.

Vlhké louky s kvetoucím kosatcem sibiřským

Pozůstatky osady Květná

Bývalá sídla a jejich okolí

Na místech bývalých sídel se často nacházejí nálety listnatých dřevin (bříza, osika, javor) společně se zbytky ovocných sadů. Z ptačích druhů se zde vyskytuje např. pěnice vlašská nebo krutihlav obecný. V okolí sídel se nacházejí také opuštěná pole, která se postupně navracejí do přírodního stavu.

Plochy udržované vojenskou činností

Jde především o cvičiště a dopadové plochy. Bezlesí je udržováno především vojenskými aktivitami a vyřezáváním dřevin. Proto zde rostou rozptýlené skupiny stromů a keřů nebo solitérní dřeviny. Ačkoli se tato místa zdají nehostinná, stala se domovem vzácných a chráněných druhů organismů. Příkladem může být skřivan lesní, který se stal jedním z předmětů ochrany Ptačí oblasti Boletice.

Ptačí oblasti jsou území vyhlášená podle Směrnice Rady ES 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích). Spolu s lokalitami vyhlášenými podle Směrnice Rady ES 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích) vytvářejí soustavu chráněných území Natura 2000.

Cílová plocha třebovické střelnice, pohled z Vitěšovic směrem na Příčník a Pražačku

Edited by Foxit PDF Editor
Copyright (c) by Foxit Software Company, 2004
For Evaluation Only.

Prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) zdobí zjara vlhké louky Boletic

Modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*) patří mezi přísně chráněné motýly Evropské unie

Tetřívek obecný (*Tetrao tetrix*) využívá v Boleticích k toku především plochu vojenských střelnic

Prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*) je jednou z našich nejkrásnějších orchidejí

Pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*) se kromě Boletic v jižních Čechách vyskytuje jen velmi zřídka

Hořec křížatý (*Gentiana cruciata*) mizí z naší krajiny v souvislosti se zarůstáním pastvin a luk

Skřivan lesní (*Lullula arborea*) zaznamenává u nás v poslední době mimo území vojenských újezdů pokles početnosti

Kosatec sibiřský (*Iris sibirica*) rozkvétá na některých vlhkých loukách Boletic ve stovkách jedinců

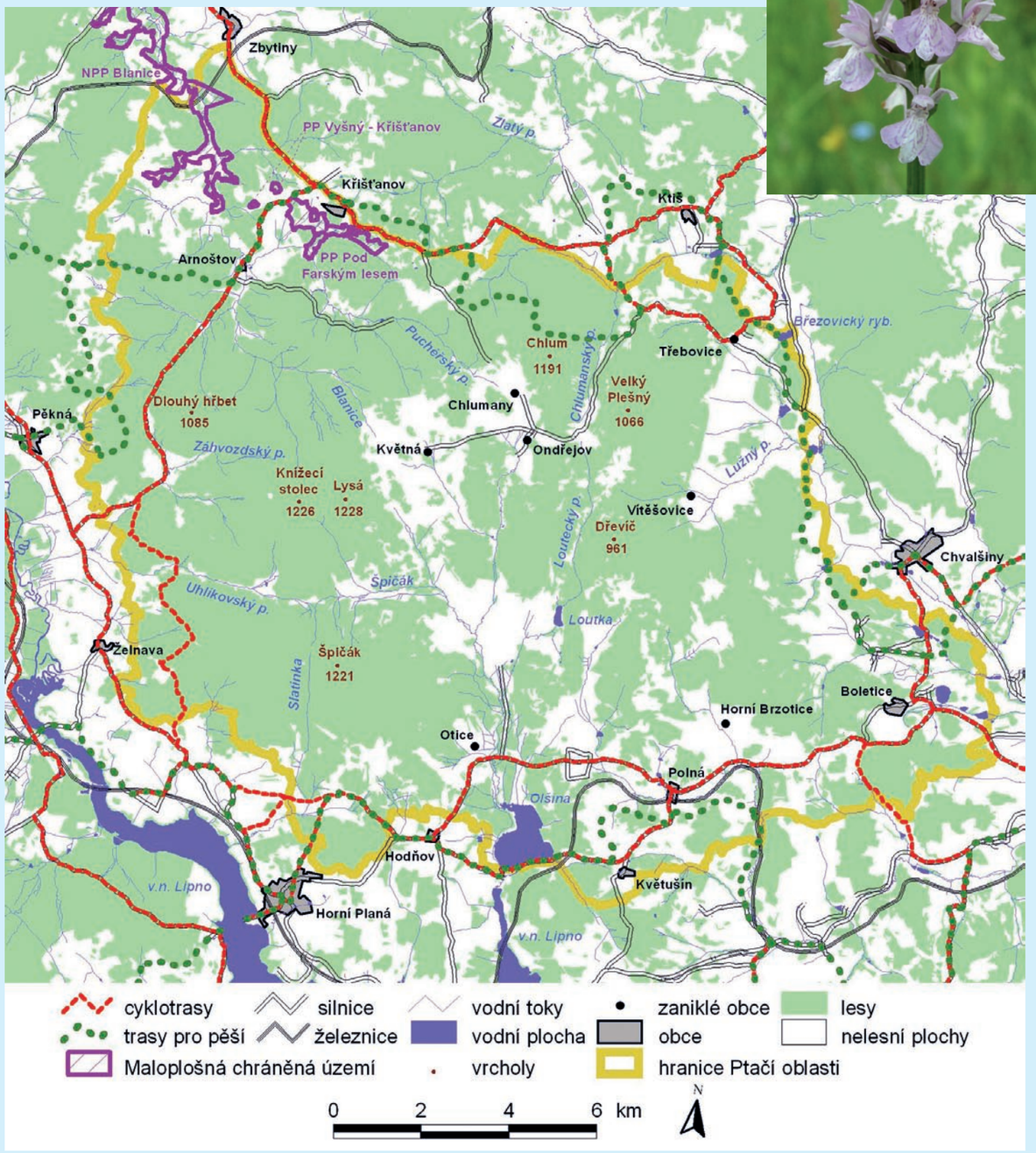

Hořeček český (*Gentianella bohemica*) dnes patří mezi ohrožené druhy, ačkoliv dříve býval hojný

Chřástal polní (*Crex crex*) je nejvíce ohrožen intenzivní zemědělskou činností

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) potřebuje ke svému životu zamokřená stanoviště